

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 28. broj

13. srpnja 2023.

cijena 250 Ft

FOTO: STIPAN BALATINAC

Bunjevci bez granica

8. i 9. stranica

Okrugli stol

3. stranica

OÁTV

5. stranica

Kraj školske godine

10. stranica

Svjetski dani u srpnju: od čokolade do međunarodne suradnje

Svjetski dani pozivaju nas na obilježavanje mnogih vrijednosti koje su bitne za čovjeka, društvo, prirodu, zdravlje i puno drugih važnih stvari. Dani su to koji nas upozoravaju da malo zastanemo, razmislimo, promislamo, da posvetimo više pozornosti nekim stvarima u životu te da mijenjamo način života.

Tako se, primjerice, prve subote srpnja obilježava Međunarodni dan suradnje. Prema odluci Ujedinjenih naroda iz 1992. godine cilj je Dana suradnje rješavanje globalnih pitanja kao i jačanje i širenje suradnje na mjesnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Međunarodni dan sportskih novinara obilježava se 2. srpnja, a Dan poljubaca 6. srpnja. Najsladši dan na svijetu zasigurno je 7. srpnja, kad se obilježava Svjetski dan čokolade. Znanstveno je dokazano kako je čokolada zdrava namirnica, pomaže nam pri nošenju sa stresom, čini nas sretnijima te je odličan afrodizijak. Prema nekim istraživanjima razvija i poboljšava kognitivno razmišljanje i pamćenje.

Nadalje, 11. srpnja obilježava se Svjetski dan stanovništva. Tim se danom želi osvijestiti stanovnike Zemlje o globalnim pitanjima koja se vežu uz stanovništvo kao što su smrtnost, rast populacije, kvaliteta života te nas podsjeća na važnost obrazovanja i položaj mladih. Na taj se dan nadovezuje 15. srpnja, kad se obilježava Svjetski dan mladih, odnosno vještina mladih. Njime se želi ukazati na važnost ulaganja u razvoj vještina mladih jer su upravo kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje ključ za veće mogućnosti mladih na tržištu rada.

Samo dan poslije obilježava se i Dan biciklista. Naime, to prijevozno sredstvo ne samo da je zdravo za ljude i okoliš nego je i iznimno korisno u naše vrijeme. Stoga se sve češće upotrebljava za odlazak na posao, u trgovinu ili posebno u ljetnim danima naprosto samo za rekreaciju i zdrav život.

Ima li nešto važnije u našem životu od suradnje, zdravlja, sreće, ljubavi, obrazovanja i ulaganja u mlade? Neupitno je da o tome ovisi kvaliteta svakodnevnog života kako pojedinca tako i društva, a na to nas pozivaju i svjetski dani u srpnju.

S. B.

Glasnikov tjedan

„Za osiguravanje nesmetanog funkcioniranja ‘narodnosnih’ institucija i njihova razvoja potrebna su financijska sredstva.”

Baš prije mjesec dana, 12. lipnja, zasjedao je Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta. Zapisnik je objavljen na mrežnim stranicama parlament.hu prvih dana srpnja. Na dnevnom redu bilo je više važnih pitanja, tako i rasprava o prijedlogu Zakona o državnim proračunu za 2024. godinu kao i prijedlog Zakona o statusu pedagoga. Na spomenutoj sjednici aktivno je sudjelovao u raspravi i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu. Dok pišem ove retke, zasjeda Odbor za narodnosti, a na dnevnom je redu prijedlog promjene Zakona o pravima narodnosti CLXXIX iz 2011. i Zakona o izbornom postupku iz 2013. godine.

Vratimo se proračunu za 2024. godinu. Prema prijedlogu nema povećanja stavki namijenjenih narodnosnim zajednicama u Mađarskoj. Tako je potpora državnim samoupravama, njihovim uredima i medijima na razini 2022. godine, kao i potpora institucijama u održavanju državnih samouprava (u ovo nisu uključene škole koje se posebno financiraju). Poduzeća državnih samouprava druga su priča, ona nisu institucije i većinom posluju tako da državne samouprave kupuju usluge od svojih poduzeća ili podupiru njihovu djelatnost. Zaposlenici odgojno-obrazovnih institucija financiraju se izravno iz državnog proračuna iz kojeg se dobiva i normativa po učeniku. Ali državne samouprave (kao njihovi održavatelji) imaju problema i s dužinom vremena na koje država s njima sklapa ugovore o javnom obrazovanju, a javljaju se i narasli troškovi energenata koje bi trebalo kompenzirati. To se iz godine u godinu rješava u hodu. Pitanje potpore za djelatnost mjesnih i područnih narodnosnih samouprava kao i dodatne potpore za zadatke te sam sustav bodovanja po kojem se potpore dodjeljuju također su do zreli za promjene.

Kako je u parlamentarnoj raspravi ukazao predsjednik Odbora za narodnosti, treba pohvaliti Vladu koja je od 2014. godine, kad potpora narodnostima nije

iznosila ni 4 milijarde forinti, u proteklih osam godina potporu narodnostima povisila za šest puta, pa je ona u proračunu za 2022. godinu iznosila 24 milijarde forinti.

U odnosu na brojke proračuna iz 2022. godine u 2023. trinaest narodnosti u Mađarskoj raspolagalo je s 1,63 milijarde sredstava manje. Izmjenom Zakona o proračunu za 2023. godinu taj manjak porastao je na 2,35 milijardi. Prijedlogom Zakona o proračunu za 2024. godinu ta bi svota pala na 3,84 milijardi ili na 25 % manje u odnosu na brojke iz 2022. godine, istaknuo je u raspravi predsjednik Odbora za narodnosti. Za Rome bi proračun bio manji samo za 5 %. Za osiguravanje nesmetanog funkcioniranja „narodnosnih” institucija i njihova razvoja potrebna su financijska sredstva. Tu su i zakonski zadatci koji se trebaju pratiti – rast plaća i inflacija, zajamčena minimalna plaća, minimalna plaća, dodatci (tamo gdje ih ima i gdje se daju), sredstva rada, troškovi rada... I da ne nabrajam. U tri godine dosta se toga promijenilo. To treba nadoknaditi održavatelji. Državni statistički ured objavio je da je u ožujku 2023. godine prosječna brutoplaća u Mađarskoj iznosila je 577 900 Ft, a prosječna netoplaća izračunata s dodatcima iznosila je 398 000 Ft. Prosječna brutoplaća iznosila je 16,6 %, a prosječna netoplaća 16,5 % više nego godinu dana ranije. Kako u svim tim „ratnim uvjetima” održati sustav narodnosnih institucija i samouprava? Zadržati ljude? Tako se čulo i to kako bi se možda „trebala propitati raspodjela sredstava koja trenutačno stoje na raspolaganju u prijedlogu Zakona o državnim proračunu”.

Parlament je 7. srpnja glasao o Zakonu o proračunu za 2024. godinu, čiji je cilj zaštita sigurnosti zemlje, obitelji i radnih mjesta te financijska stabilnost i ravnoteža. O prihvaćenim narodnosnim stavkama u Zakonu o proračunu za 2024. godinu u nekoj od sljedećih kolumni.

Branka Pavić Blažetin

Okrugli stol „Međunarodnopravni položaj hrvatske nacionalne manjine“

U organizaciji Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH 6. lipnja u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske u Zagrebu održan je Okrugli stol „Međunarodnopravni položaj hrvatske nacionalne manjine u novom europskom kontekstu“.

S obzirom na visoku razinu manjinskih prava hrvatskih državljana pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj želi se daljnjom ustrajnom suradnjom matične domovine i Hrvata koji stoljećima žive izvan nje pridonijeti afirmaciji hrvatskih nacionalnih interesa te unapređenju položaja hrvatske nacionalne zajednice u Europi. Okruglim stolom želi se i poslati poruka državama u kojima Hrvati žive o neprekinutoj, štoviše osnaženoj institucionalnoj skrbi RH o svim Hrvatima u europskim državama. Na Okruglom su stolu sudjelovali, među ostalima, ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman i predstavnici Hrvata iz Mađarske, Srbije i Crne Gore, predsjednik HDS-a Ivan Gugan, Tomislav Žigmanov i Adrijan Vuksanović kao i državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas.

Teme okruglog stola bile su položaj hrvatske nacionalne manjine, primjena europskih standarda manjinske zaštite – primjeri dobre prakse i kršenje manjinskih prava, potpora matične države i domicilne države hrvatskih nacionalnih manjina te perspektive opstanka hrvatskih manjinskih zajednica u europskim državama. Kontinuirana podrška hrvatskoj nacionalnoj manjini diljem svijeta strateški je cilj Vlade Republike Hrvatske, kao i očuvanje njihova nacionalnog identiteta te jačanje zajedništva svih Hrvata kako u domovini tako i u svijetu. Stav je to ministra vanjskih i europskih poslova Gordana Grlića Radmana, koji je tijekom svojeg izlaganja rekao kako hrvatska Vlada „stvorenno hrvatsko zajedništvo na globalnoj razini drži ključnim za opstanak i koheziju nacionalnog bića“ te da je „pitanje skrbi o nacionalnim manjinama jedan od strateških prioriteta hrvatske vanjske politike“.

„Hrvati su u Europi manjina u 12 država te ih ima oko četvrt milijuna, a sigurno i više“, rekao je Grlić Radman. Istaknuo je da je za Hrvatsku ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina postalo „neizostavno mjerilo stupnja demokratizacije društva“. Hrvatska je pritom stvorila „uzoran i cjelovit model zaštite manjina, a one se u Hrvatskoj integriraju, a ne asimiliraju, RH primjenjuje najviše standarde zaštite nacionalnih manjina u RH te traži recipročno postupanje u tim zemljama, npr. više zastupnika hrvatskog naroda u srpskom

Na Okruglom stolu u svojstvu predsjednika Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH te u svojstvu predsjednika Hrvatske državne samouprave sudjelovao je Ivan Gugan

parlamentu sukladno ugovoru iz 2004.“, rekao je ministar Grlić Radman.

Središnji državni ured za Hrvate izvan RH „posljednjih sedam godina snažno podupire odnose s Hrvatima izvan RH te pruža financijsku potporu kako bi se što bolje pozicionirali u domicilnim državama“, među ostalim je istaknuo Milas. „Osmišljenim i kontinuiranim mjerama i aktivnostima snažno podupiremo očuvanje i razvijanje hrvatske nacionalne manjine, njihove bogate kulture, kako tradicijske tako i suvremene, te poznavanje hrvatskoga jezika. Time se snažno doprinosi nacionalnoj identifikaciji naših sunarodnjaka, ali i boljem statusu i položaju u svih 12 država“, kazao je državni tajnik Zvonko Milas.

Na Okruglom stolu, među ostalim, sudjelovali su: predsjednica saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zdravka Bušić, savjetnica ministra vanjskih i europskih poslova Vanda Babić-Galić, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH Milan Bošnjak, zatim u svojstvu predsjednika Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH te u svojstvu predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, predsjednik DSHV-a u Vojvodini Tomislav Žigmanov te predsjednik HGI-ja u Crnoj Gori Adrijan Vuksanović.

Na okruglom stolu predstavnici hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori ocijenili su kako položaj Hrvata u Crnoj Gori „oscilira“ u odnosu na državnu vlast, a od posljednjih izbora bilo je uznemiravanja, dok je u Srbiji došlo do pomaka nabolje.

Na skupu je predsjednik Hrvatske građanske inicijative u Crnoj Gori Adrijan Vuksanović izjavio kako položaj Hrvata u toj zemlji „oscilira u odnosu na državnu vlast“ i kako je „nažalost od prethodnih izbora došlo do eskalacije određenih pojava u društvu koje uznemiravaju kako hrvatske tako i ostale nacionalne manjine“. Vuksanović je kazao kako je hrvatska manjina nekoliko puta doživjela „ozbiljne egzistencijalne prijetnje“, a da Crna Gora kao država to „nije bila u stanju ili nije htjela“ procesuirati ili otkriti počinitelje dodavši kako je „svjestan činjenice“ da u Crnoj Gori postoje strukture koje bi htjele povratak u devedesete godine te je podvukao kako u Crnoj Gori postoje oni koji ne žele hrvatsku političku zastupljenost. Parlamentarni izbori (održani 11. lipnja 2023.) „rado bi nas sveli na to da eventualno plešemo kolo svetog Tripuna, pjevamo klapsku glazbu i sviramo tamburicu, ali da politički nemamo svoj subjektivitet“, rekao je Vuksanović. Tomislav Žigmanov smatra kako je „gotovo nestala projekcija negativnih stereotipa“ prema hrvatskoj manjini u Srbiji te da je njegovim imenovanjem na ministarski položaj ona „prepoznata kao čimbenik koji može biti dovoljno respektabilan da sudjeluje u procesima donošenja odluka“, što pak stvara ozračje koje „ohrabruje i relaksira“ pripadnike hrvatske zajednice, čime se oni u većem broju odlučuju participirati i biti dionici društvenih procesa.

Branka Pavić Blažetin
Foto i izvor: Hina / Dario Grzelj

Dan Europe – Mađarski dan Vijeća Europe

U sklopu Mađarskog dana Vijeća Europe 9. svibnja 2023. godine u Europskom centru za mlade u Budimpešti u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova i trgovine održana je konferencija na temu „Mogućnosti političkog sudjelovanja za mlade pripadnike nacionalnih manjina“. Hrvate u Mađarskoj na panel-raspravi narodnosti u Mađarskoj zastupao je Milan Kovač, predsjednik Odbora za mladež i sport Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Europski centar za mlade u Budimpešti (BEIK) otvorio je svoja vrata 1995. godine kao prva institucija Vijeća Europe koja je osnovana u zemlji istočno od bivše Željezne zavjese. BEIK provodi širok raspon aktivnosti koje učinkovito podupiru najvažniji cilj sektora mladih Vijeća Europe, a to su uključivanje mladih u izgradnju uključive, pravedne, demokratske, solidarne i transparentne Europe.

Događaj su otvorili zamjenik glavnog tajnika Vijeća Europe Björn Berge, državni tajnik Péter Sztáray (KKM), predsjednik Odbora za vanjske poslove Parlamenta Zsolt Németh i povjerenik Ministarstva vanjskih poslova i trgovine odgovoran za razvoj mađarske politike susjedstva Ferenc Kalmár. Kao predstavnici Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta na konferenciji sudjelovali su i predsjednik Odbora, zastupnik njemačke narodnosti Imre Ritter, potpredsjednica Odbora, glasnogovornica slovenske narodnosti Erika Köles Kiss, glasnogovornica ukrajinske narodnosti Liliána Grexa i glasnogovornik slovačke narodnosti Antal Paulik.

Kako je na otvorenju istaknuo Ferenc Kalmár, jedan je od stupova mađarske vanjske politike zaštita nacionalnih manjina. Uz ostalo je kazao: „Nažalost, u posljednje vrijeme u području nacionalnih manjina radi se korak unazad, a ne unaprijed. Rusko-ukrajinski rat pogoršao je ovu situaciju jer se u mnogim zemljama na njega počelo gledati kao na rizik za nacionalnu sigurnost s obzirom na nacionalne manjine. No, ne predstavljaju rizik nacionalne manjine, nego nedostatak demokratskih prava jer nema problema tamo gdje se manjine osjećaju ugodno“.

Državni tajnik zadužen za sigurnosnu politiku i energetska sigurnost u Ministarstvu vanjskih poslova i trgovine Péter Sztáray govorio je o tome kako je zaštita manjina međunarodno pitanje, a osiguranje prava nacionalnih manjina na identitet ključno je za očuvanje europske raznolikosti i mira na kontinentu. Okvirna konvencija za manjine i Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima uglavnom zagovaraju individualna prava

Sudionici panel-rasprave o narodnostima u Mađarskoj

manjina, ali Mađarska želi i kolektivna prava za Mađare koji žive u inozemstvu u Karpatskom bazenu, dok ih se sama „ne boji osigurati“ u Mađarskoj, gdje je 13 nacionalnosti prepoznato kao državotvorni čimbenik. „Naši nacionalni sunarodnjaci, koji čine 6,5 % mađarskog stanovništva, čine zemlju bogatijom“, rekao je državni tajnik. On je govorio i o tome kako je suradnja s Hrvatskom, Slovenijom i Srbijom u vezi s ostvarivanjem prava nacionalnih manjina uzorna jer je mađarska nacionalna zajednica državotvorni faktor u tim zemljama, a pripadnici mađarske zajednice imaju kolektivna prava u obrazovanju. Istodobno, posljednjih godina bilo je i primjera oduzimanja stečenih manjinskih prava, primjerice u Ukrajini.

Predsjednik parlamentarnog Odbora za vanjske poslove Zsolt Németh kazao je da je pitanje zaštite manjina „ozbiljno kompromitirano“ u očima svijeta od strane Rusije time što svoj napad na Ukrajinu pokušava opravdati političkim pitanjima manjina. Ratna situacija skreće pozornost na činjenicu da manjine često postaju žrtve politike velikih sila, iako bi bilo važno govoriti o manjinama bez aktualnih političkih interesa i razviti sustave za zaštitu njihovih interesa.

Zamjenik glavnog tajnika Vijeća Europe Björn Berge u svojoj mrežnoj aplikaciji potaknuo je mlade pripadnike manjina na sudjelovanje u javnom životu.

Na poslijepodnevnoj panel-raspravi konferencije u Budimpešti Hrvate u Mađarskoj zastupao je predsjednik Odbora za mladež i sport Skupštine Hrvatske dr-

žavne samouprave Milan Kovač, koji je predstavio položaj hrvatske zajednice u Mađarskoj. Uz ostalo je govorio o političkim mogućnostima mladih u Mađarskoj i o nekim hrvatskim ustanovama u kojima djeluju mladi, ali i o vlastitom primjeru uključivanja u društveno-politički život Hrvata u Mađarskoj. Skrenuo je pozornost na Udrugu mladih Hrvata u Mađarskoj – Magyarországi Horvát Fiatalok Egyesület (MAHOFE) – civilnu udrugu koja je osnovana prošle godine u Agardu na Nacionalnom forumu mladih. Osim toga, predstavio je projekte i programe Hrvatske državne samouprave vezane uz podupiranje uključivanja hrvatske mladeži u društveno-politički život. Podrobnije je govorio o Collegiumu Croaticumu, gdje je zaposlen, i čiji je glavni cilj okupljanje, pomaganje i poticanje studentske mladeži da se uključi u društveno-politički život Hrvata u Mađarskoj. Konferencija se mogla pratiti i na mreži te je Milan Kovač uz ostalo rekao da je pedesetak ljudi pratilo konferenciju za svojim uređajima, a na licu mjesta bilo ih je četrdesetak. Bio je i na plenarnom predavanju s predstavnicima Slovaka i Nijemaca, a pridružio im se i međunarodni predstavnik iz Mađarske. Razgovor je vodio voditelj Odjela za odnose s vjerskim i narodnosnim zajednicama Ureda predsjednika Vlade Richárd Tircsi. Svoje izlaganje Kovač je pripremio s Kamillom Szakáts, koja radi u budimpeštanskom Uredu HDS-a.

S. B.

Foto: Ferenc Sütő

Najbolji na državnom natjecanju OÁTV-A

U dvorani Vladina ureda Peštanske županije 9. lipnja 2023. održana je svečanost uručenja povelja i nagrada najboljim natjecateljima i mentorima (prva tri mjesta po kategorijama) na Državnom natjecanju osnovnoškolaca iz narodnosnih jezika i književnosti te narodopisa kao i na mrežnom natjecanju iz narodnosnih jezika (OÁTV) u školskoj godini 2022./2023.

Državno natjecanje iz hrvatskog jezika i književnosti u dvjema kategorijama te natjecanje iz narodopisa za osnovnoškolce održano je u prostorijama Croatice 26. travnja. Natjecanje je okupilo 23 natjecatelja iz četiriju škola – Pečuha, Santova, Serdahela i Budimpešte. Natjecatelje je ocjenjivao tročlani ocjenjivački sud koji su činili Ladislav Romac, Stjepan Horvat i Edita Novinić.

Uz spomenute kategorije održano je i mrežno natjecanje iz hrvatskog jezika u dvjema kategorijama. U prvoj kategoriji prvo mjesto osvojio je Branko Maturic iz Šeljina, drugo Villő Pusztai iz Mohača, a treće Leila Hasanović iz Mohača. U drugoj kategoriji mrežnog natjecanja prvo mjesto osvojila je Vivien Grubits iz Koljnofa, drugo Sára Schumacher iz Santova, a treće Péter Bozidar Sindik iz Budimpešte.

U prvoj kategoriji natjecanja iz hrvatskog jezika i književnosti za škole s predmetnom nastavom sudjelovalo je troje učenika iz Osnovne škole „Katarina Zrinski“ (Serdahel). Prvo mjesto osvojila je Laura Macek, drugo Albert Novák, a treće Bianka Takács. Njihova mentorica bila je nastavnica Katalin Lukács Brodács.

U drugoj kategoriji natjecanja iz hrvatskog jezika i književnosti za škole s dvojezičnom nastavom natjecalo se de-

vetero učenika: jedan učenik iz budimpeštanskog HOŠIG-a, jedan učenik iz Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo te sedam natjecatelja iz Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže (Pečuh).

Prvo mjesto osvojila je HOŠIG-ova učenica je Lilla Bengyészov (njezina je mentorica bila Kristina Goher), drugo mjesto učenica škole „Miroslav Krleža“ Míra Mogyorósi, a treće mjesto učenik škole „Miroslav Krleža“ Ádám Nagy (učenike je pripremila Gabriella Kohuth Várhelyi).

U kategoriji narodopisa natjecalo se jedanaest natjecatelja iz Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže. Prvo mjesto pripalo je Míri Kántor, drugo Réki Borbáli Sztanics, a treće Mirjani Simai (učenice je pripremila nastavnica Mirjana Murinyi).

Državno natjecanje iz hrvatskog jezika i književnosti te narodopisa ne samo da je potvrdilo važnost propagiranja hrvatskog jezika i kulture među mlađim generacijama nego je i pokazalo kako su mladi Hrvati spremni i voljni istraživati i doznati više o hrvatskim običajima i tradicijama svojih predaka. Njihova želja za učenjem i upoznavanjem svojih korijena održava snažnu povezanost s hrvatskom zajedni-

com i svjesnost o važnosti očuvanja vlastitog identiteta.

Kroz istraživanje hrvatskih običaja, jezika i književnosti natjecatelji su razvijali svijest o bogatoj hrvatskoj baštini.

D. O.

Učenici Osnovne škole „Katarina Zrinski“: Laura Macek, Albert Novák, Bianka Takács

HOŠIG-ova učenica Lilla Bengyészov i mentorica Kristina Goher

Natjecatelji iz Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže sa svojim mentoricama (Foto: Ákos Kollár)

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo

Oproštajna svečanost osmaša generacije 2015. – 2023.

U subotu 10. lipnja održana je oproštajna svečanost osmaša u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu. Od matične ustanove, učitelja, nastavnika i mlađih učenika oprostilo se 18 osmaša razrednice Eve Andraš. To je 76., odnosno 69. naraštaj učenika od prve generacije koja je osmoljetku pohađala između 1946. i 1954. godine: Tamara Bak, Ádám Brévai, Csenge Burány, Dzszenifer Sz. Debella, Csanád Hlavati, Sz. László Korsós, L. Valentin Nagy, V. Nóra Németh, János Nyerlucz, Máté Orbán, Sonja Prehalek, Júlia Robár, Martin Szabó, Márkus Szavkó, Máté Szőke, Mercédesz Takács, Dorka Thaler i Zoé Vörös. Nažalost, nitko od njih neće nastaviti školovanje u jednoj od naših hrvatskih gimnazija.

Posrijedi je jedna od najstarijih hrvatskih škola utemeljenih u Mađarskoj, još 1946. godine, koja je u proteklih sedam i pol desetljeća od svih naših naselja dala daleko najviše učenika u naše hrvatske gimnazije. Santovačka hrvatska škola prva je obrazovna ustanova uopće u Mađarskoj koju je na održavanje preuzela jedna narodnosna državna samouprava i prva koju je 2000. godine na održavanje preuzela Hrvatska državna samouprava. Onda je ostvarila ne samo razvoj na stručnom polju nego je izrasla u jednu suvremenu ustanovu s novim učeničkim domom i školskom zgradom.

Nakon male razredne svečanosti, koja je prvi put održana u auli nove školske zgrade, već po tradiciji osmaši su u pratnji učenika sedmog razreda, predvođeni razrednicima i ravnateljicom škole, uz školsko zvono posljednji put zajedno obišli školske prostorije. Zatim je u mjesnom Domu kulture priređena školska oproštajna svečanost u nazočnosti velikog broja roditelja, baka, djedova i uzvanika. U okviru svečanosti te uz prigodne dvojezične riječi, kazivanje stihova i pjesmu osmaši su se oprostili od učenika sedmog razreda i ostalih učenika te od svojih nastavnika i roditelja. Već po tradiciji osmaši su priveli vrpce svojega naraštaja s natpisom 2015–2023 na školsku zastavu, koju su predali mlađem naraštaju, budućim osmašima, na čuvanje. Njima se na kraju prigodnim riječima na hrvatskom jeziku obratila ravnateljica škole Marija Žužić Kovács uz projekciju govora u mađarskom prijevodu. Uz oproštajne riječi među ostalim je naglasila kako će im školska vrata uvijek biti otvorena, a uz lijepa sjećanja na santovačku školu poželjela im je uspješno daljnje školovanje i sretne dane u životu.

Kako je uz ostalo na kraju najavila ravnateljica Marija Žužić Kovács, svečano zatvaranje školske godine i podjela svjedodžbi održat će se 20. lipnja u 17 sati.

Polazak oproštajne povorke osmaša i sedmaša

Dio uzvanika i gostiju

S. B. Posljednji put s ravnateljicom Marijom Žužić Kovács i razrednicom Evom Andraš

Pub kviz pečuške hrvatske samouprave

U organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha u pečuškom centru Fordan već se drugu godinu zaredom priređuju pub kvizovi na hrvatskom jeziku. U jednom polugodištu odnosno semestru zainteresirani se dvaput pozivaju da u šesteročlanim ekipama odmjere svoje znanje u kvizovima koje priprema i vodi zastupnica Hrvatske samouprave Pečuha Marica Dudaš Gyöngyös.

Pub kvizovi jedna su od zabavnijih i popularnijih formi druženja. Kažu kako je sve počelo sredinom 70-ih, kad su Sharon Burns i Tom Porter formirali poslovno

partnerstvo kako bi doveli ljude u pubove na dane kad obično imaju malo prometa. Najprije su osnovali i organizirali 32 pub kviz ekipe koje su igrale tri lige nedjeljom navečer po jugu Engleske, a onda su nekoliko godina putovali po državi objašnjavajući pubovima zbog čega je to dobro za njih. Pub kvizovi već su 80-ih uz pikado i biljar bili standardna ponuda britanskih pubova. U Hrvatsku su pub kvizovi došli oko 2005., a u Mađarsku oko 2010. godine. Oni su prilika za istraživanje vlastitog znanja, učenja zanimljivih činjenica o već dobro poznatim stvarima, pa i učenja jezika. Valjda je to i ponukalo Hrvatsku samoupravu Pečuha da ih stavi u svoj godišnji program i podupire

njihovo održavanje. I sama sam bila članica trećeplasirane ekipe pub kviza održana 17. svibnja. Natjecatelje podijeljene u četrnaest šesteročlanih ekipa pozdravio je predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha Stjepan Blažetin, a potom je počela igra u četiri tematska kruga. Svi natjecatelji dobili su jedno piće i pizzu, za što je troškove snosila Hrvatska samouprava Pečuha. Najbolji su dobili i medalje i pehare koje su im dodijelili zastupnici Hrvatske samouprave Pečuha Marica Dudaš Gyöngyös, Stjepan Blažetin, Jozo Hari i Blaško Bošnjak. Natjecali su se nastavnici i učenici pečuške škole Miroslava Krleže, studenti, zaposleni, stariji i još stariji, djeca, učenici i nastavnici škole Miroslava Krleže sa zagrebačkog Kaptola, koji su tih dana boravili u Pečuhu u gostima kod prijateljske škole Miroslava Krleže... Najbolje tri ekipe nagrađene su medaljom i peharom, a prva i satom biljara u centru Fordan.

Pub kviz može organizirati svatko, a pravila su relativno slobodna. Forma pub kvizova može biti pitanje – odgovor ili voditelj može pitati pa ekipe usmeno odgovaraju po principu „tko prvi, njegova djevojka“. Pitanja se mogu prikazivati na ekranu, a ekipe mogu odgovarati na papiru... Mi smo odgovarali na papiru.

Branka Pavić Blažetin

Pobjednici kviza

Drugi

Ni treće mjesto nije loše

Folklorni motivi Ilone Kollár

Tri dame, tri generacije, tri različita umjetnička stila. U Domu kulture u Kozaru 25. lipnja otvorena je skupna izložba triju amaterskih slikarica: Ilone Kollár, Viktórije Kersák i Zsóke Misángyi. Izložba je ostvarena u organizaciji Mjesne samouprave Kozara i Hrvatske samouprave Kozara. Sve tri umjetnice vezane su uz Kozar, pa i Hrvatica Ilona Kollár – koja je rođena u Kozaru i ima stalnu adresu u Budimpešti. Izloženo je ukupno 50 radova, slika i crteža. Na otvorenju izložbe posjetitelji su mogli i razgovarati s umjetnicama.

BPB

VI. Festival „Bunjevci bez granica“ u Kaćmaru

Treći put u Mađarskoj i prvi put u Kaćmaru 3. lipnja održan je VI. Festival „Bunjevci bez granica“. Kulturna manifestacija bunjevačkih Hrvata pokrenuta je na inicijativu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec“ u Tavankutu još 2016. godine, a otada se organizira svake godine – jedne godine u Vojvodini (Srbiji), a druge u Mađarskoj. Festival je priređen u sklopu tradicionalnog Bunjevačkog dana u suorganizaciji Mjesne i Hrvatske samouprave Kaćmara na otvorenom u središnjem parku za rekreaciju. U ranim poslijepodnevним satima Kaćmarci su ugostili skupinu budimpeštanskih Hrvata koja je u organizaciji Hrvatske samouprave Staroga Budima – Bekašmeđera boravila na trodnevnom izletu u Bačkoj. Dan je završen hrvatskim balom, a za dobro raspoloženje pobrinuo se dušnočki orkestar „Zabavna industrija“.

Prije početka programa održan je kratki sastanak voditelja društava na kojem su nazočili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, predstavnik HNV-a Lazar Cvijin, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin te načelnik Kaćmara Endre Pál, a dogovoreno je da će domaćin sljedećeg susreta u 2024. godini biti HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora.

Festival su otvorili predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i kaćmarski načelnik Endre Pál.

Uslijedio je bogat kulturni program uz sudjelovanje dvanaest bunjevačkih hrvatskih društava s obiju strana granice, koja su predstavila tradicionalne plesove, pjesme, melodije i nošnju bunjevačkih Hrvata. Uz hrvatsku vrtničku i školsku skupinu, učenicu Szandru Babai te Pje-

vački zbor Hrvatske samouprave Kaćmara ovogodišnjem susretu odazvali su se Dječja plesna skupina „Rokoko“ iz Čikerije, Dječja plesna skupina Hrvatske samouprave Čavolja, odnosno Bunjevačkog kulturnog kruga Čavolja, KUD „Zora“ iz Aljmaša i KUD „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje od domaćih. Od gostujućih iz Vojvodine odazvali su se HKUD „Vladimir Nazor“ iz Sombora, HGU „Festival bunje-

Pjevački zbor Hrvatske samouprave Kaćmara

Festival „Bunjevci bez granica“ – KUD „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje

Trenutak za pjesmu

Narodna pjesma

Kata, pata, Kata
Na grančici zlata.
U petak se, nane,
Razbolila Kata.
U subotu, nane,
Bolom болоvala,
U nedilju, nane,
Rano uranila,
Avliju pomela
I vodu donela,
Svojoj staroj majci
Noge si oprala.
Oj, čubrova goro,
Čubor da beremo,
Da kralja kitimo,
Kralja i kraljicu,
Bana i banicu,
I četir pivača
Što kolo rastavlja,
Kolo naokolo
I sva kola redom.

(Kaćmar)

Učenici osnovne škole u Kačmaru

KUD „Zora” iz Aljmaša

vački pisama” iz Subotice, HKC „Bunjevačko kolo” iz Subotice te HKPD „Matija Gubec” iz Tavankuta.

Kako nam je uz ostalo kazala predsjednica HS-a Teza Vujkov Balažić, prije dvanaest godina počeli su organizirati Bunjevački dan u okviru trodnevnog Dana sela, a posljednjih godina održavaju ga početkom lipnja zbog djece u vrtiću i školi koja redovito nastupaju na programu. Tijekom dvanaest godina ugostili su brojna društva, među njima i prijatelje iz Velike. Tavankut je prijateljsko naselje Kačmara već više godina, stoga su na lanjskom susretu dogovorili da bi ove godine mogli biti domaćini Festivala „Bunjevci bez granica”, koji je nakon Gare i Aljmaša treći put priređen u Mađarskoj. Prema njezinim riječima svi su se pozvani odazvali tako da je uz Kačmarce nastupilo i devet gostujućih skupina.

Članica HKPD-a „Matija Gubec” iz Tavankuta Anđela Mujanović ističe kako je inicijativa festivala „Bunjevci bez granica” potekla od njihova društva te je dodala: „Što je granica? Samo jedna linija

nacrtna na zemljopisnoj karti, a bunjevačka je tradicija bogata i lipa. Praktično mi smo jedan te isti narod i s jedne i s druge strane granice. Zato je osnovna ideja bila da se jedanput godišnje okupimo na velikoj manifestaciji da pokažemo sve ono što imamo, da predstavimo bunjevačkohrvatske običaje i tradicije.” Od

prvog susreta 2016. godine u Tavankutu festival je održavan u kontinuitetu sve do pandemije, kad je prekinut, a prošle je godine ponovno obnovljen u Tavankutu. Jedan od sudionika bio je predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Vojvodini (Srbiji) i predsjednik Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo” iz Subotice Lazar Cvijin. On je uz ostalo naglasio kako je Hrvatsko nacionalno vijeće ovu manifestaciju uvrstilo u manifestaciju od posebnog značaja. Tako je HNV preuzeo na sebe troškove kad se Festival „Bunjevci bez granica” održava u Srbiji, a isto tako podupiru i putne troškove KUD-ova kad se on održava u Mađarskoj jer HNV podržava sve inicijative koje imaju za cilj povezivanje bunjevačkohrvatskih društava u Srbiji i Mađarskoj. Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo” sudjeluje od početaka, a jedne je godine bio i domaćinom priredbe.

Predsjednica bajskog KUD-a „Bunjevačka zlatna grana” Ildika Kubatov Filaković ističe kako je njihovo društvo lani proslavilo 50. godinu postojanja. Glavni im je cilj da se sačuvaju bunjevačkohrvatski običaji, tradicije, plesovi i pjesme te da se sve to prenese na mlade. Do sada su bili na svim domaćim susretima, lani i u Tavankutu, a najvažnijim smatraju okupljanje i druženje, upoznavanje drugih te da vide što drugi rade i kako napreduju. Uskoro se pripremaju i za Ljetni seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu.

Nakon bogata kulturnog programa druženje je nastavljeno na zajedničkoj večeri, a dan je završio balom koji je svirao dušnočki orkestar „Zabavna industrija”. Sudionici su se rastali uz pozdrav „Vidimo se dogodine u Somboru!”

S. B.

Bogatstvo...

Lukoviški svirci nekih davnih godina

Godišnja Skupština Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice

Dana 10. lipnja održana je sjednica Skupštine Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice u budimpeštanskom Sportskom kompleksu „Zoltán Varga“. U tom povodu okupili su se predsjednici i zastupnici hrvatskih samouprava Budimpešte i Peštanske županije s članovima Udruge Hrvata grada Budimpešte. Sjednicu je predvodila Eva Išpanović, predsjednica Udruge Hrvata grada Budimpešte.

Tijekom sastanka razgovaralo se o prošlogodišnjim programima, koji su većinom bili organizirani s Hrvatskom samoupravom Budimpešte. Raspravljalo se o manjku financijske potpore udruzi te o traženju sredstava putem natječaja koji često daju samo ograničen dio sredstava i s time potpora nije dostatna za ostvarivanje programa.

Također je bilo riječi o popisu stanovništva koji će poslužiti kao temelj za odlučivanje o izborima 2024. godine. Na tu temu razvijale su se strategije kako predstojeće narodnosne izbore učiniti što uspješnijima te inicirati utemeljenja narodnosnih hrvatskih samouprava u budimpeštanskim okruzima i naseljima u okolici Budimpešte.

Predsjednica Eva Išpanović istaknula je da svaka udruga mora održati jednu skupštinu godišnje te da je ova sjednica bila prilika za raspravu o prošlogodišnjim programima i budućim zadacima. Nadalje, najavljeno je da će najesen u gradskom parku biti organiziran Hrvatski piknik, koji će se održati u zajedničkoj organizaciji Udruge

Hrvata grada Budimpešte, Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske samouprave Budimpešte. Ta manifestacija ponovno će okupiti zajednicu i pružiti priliku za druženje i promociju hrvatske kulture.

D. O.

Dio članova Udruge

Kraj školske godine

Dana 20. lipnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu (HOŠIG) u Budimpešti održana je svečanost u povodu zatvaranja školske godine. Recitacije, plesne koreografije, glazbeni program, dodjela diploma onima koji su ostvarili iznimne rezultate u učenju, primjerenom vladanju ili kulturnom radu obilježili su svečanost.

Osvrtom na uspjehe u protekloj školskoj godini spomenuti su mnogobrojni izvrsni rezultati na raznim natjecanjima. HOŠIG-ovi učenici bili su nagrađivani na državnim natjecanjima iz hrvatskog jezika i književnosti za osnovne i srednje škole, državnom natjecanju u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku, na likovnom natječaju Croatiade te na sportskim natjecanjima

poput „Zugló kupa“ u nogometu i košarci te učeničke olimpijade „Ultimate frisbee“.

Posebno istaknut događaj ove školske godine bio je posjet predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića. Ravnateljica škole Ana Gojtan naglasila je da je jedan od pedagoških ciljeva škole poticanje svijesti o vrijednosti dvojezičnosti koju smatra ključnom za konkurentnost učenika.

Ravnateljica Gojtan izrazila je svoju zahvalnost ponajprije svim profesorima na njihovu predanom radu i trudu koji su uložili u obrazovanje i razvoj učenika. Zatim je zahvalila i Hrvatskoj samoupravi Budimpešte, koja je podržala i omogućila razne projekte i programe. Zahvale su upućene i Hrvatskim samoupravama II., III., VII., XIII., XIV., XV., XVI. i XIX. okruga te Hrvatskoj samoupravi Čepela za njihovu potporu i suradnju u ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

Ravnateljica je najavila i proslavu 30. obljetnice samostalnosti HOŠIG-a koja će se obilježiti u studenom u sklopu Tjedna hrvatske kulture.

Svečanost je bila i prilika za dodjelu priznanja učenicima koji su se u protekloj godini istaknuli svojim radom i predanošću. Knjige su dobili najistaknutiji učenici svih razreda osnovne škole i gimnazije te su im uručene pohvale nastavničkog vijeća ili pohvale ravnatelja.

D. O.

Bizonjska osnovna škola slavila 50. obljetnicu

Školska godina 2022./2023. bila je značajna u životu dvojezične hrvatsko-mađarske škole u Bizonji. Naime, u Bizonji je 4. travnja 1973. godine na upotrebu predana nova školska zgrada. Ustanova je ove godine 27. travnja slavila pedesetu obljetnicu. Goste su pozdravili ravnateljica škole Zsuzsanna Leszkovich, ravnateljica Obrazovnog centra u Győru dr. Adél Nagy i načelnica Bizonje Erika Márkus. Uz zastupnike Hrvatske samouprave Bizonje na svečanosti je sudjelovala i zastupnica Hrvatske samouprave Đurško-mošonsko-šopronske županije Marija Pilšić. Svečanost je počela kulturnim programom. Nastupili su učenici iz škole, pjevački zbor „Jorgovan“ i bizonjski tamburaši.

Program je završio zajedničkim pjevanjem nastavnika i djece iz škole. Nakon kulturnog programa sudionici su imali mogućnost obići školsku zgradu i pogledati malu izložbu, na kojoj su mogli vidjeti stare slike, dokumente i školske predmete. U povodu obljetnice učenici s Kružoka za čuvanje tradicije pod vodstvom Éve Juhász Deák sastavili su *Izdanje o povijesti škole*, koje se moglo kupiti tog dana. Posebno su pozdravili jubilarne razrede, koji su nakon programa održali razredni sastanak. Roditelji učenika čekali su goste s ukusnim kolačima i sokovima. Bivši učitelji, radnici i pozvani gosti ugodno su proveli poslijepodne i večer.

Renata Novak-Tóth

Izložba školskih predmeta

HRVATSKI DAN

Vrijeme:

15. srpnja 2023.

Mjesto priredbe:

Sambotel, prostor za priredbe Glavnoga trga

PROGRAM:

Od. 15.00 sati

SVETA MISA NA HRVATSKOM JEZIKU
u sambotelskoj crkvi Svete Elizabete (franjevačka crkva)
ulica Aréna 1.

Svetu misu celebrira:

Dr. Anton Kofić umirovljeni farnik.

Sudjeluje: sambotelški pjevački zbor „Sveta Cecilija“

Od 16.00 sati

KULTURNI PROGRAM NA GLAVNOM TRGU

Hrvatski dan otvara:

Dr. András Nemény

gradonačelnik Sambotela

NASTUPAJU:

- djeca Hrvatskog vrtića i škole „Mate Meršić Miloradić“.
- mješoviti zbor „DURĐICE“ iz Sambotela.
- KUD „Gradišće“ iz Petrovoga Sela.
- mješoviti zbor „DANICA“ iz Bika.
- pjevački zbor „SLAVUJ“ iz Hrvatske Šiće.
- sambotelški SENIOR plesači.
- sambotelški tamburaški orkestar „GUSLICE“.

Zajednička pjesma: „Kad budu cvale durđice“.

Plesničica

s petrovoselskim orkestrima

„PINKA BAND“ i „KOPRIVE“ do 24.00 sati

„O, Presveto Srce Isusovo..“

U organizaciji Rimokatoličke župe Martinaca i Križevaca te Mjesne samouprave Križevaca blagdan Presvetog Srca Isusova u Drvljancima slavio se 16. lipnja, a domaćin slavja bio je martinački župnik Ilija Ćuzdi.

Podravski Hrvati marni su u održavanju vjerskih tradicija. Na Trojake mnogi hodočaste u marijansko svetište Gospe Đudske, hodočaste i Gospi u Voćin, na Sveto Trojstvo idu u Šeljin, Tijelovo je u cvijeću u njihovim župama, a dan prije podižu i grade te cvijećem ukrašavaju sjenice.

Na blagdan Presvetog Srca Isusova već više od tri desetljeća hodočaste u Drvljance, okupljajući se tamo oko zvonika i sjećajući se nekadašnjih bučura. Najhrabriji se toga dana iz okolnih podravske sela, poglavito iz Martinaca, pješice upute do Drvljanaca, gdje se kod zvonika služi sveta misa. Tako je bilo i ove godine. Svetu misu služio je zlatomisnik i župnik Rimokatoličke župe Harkanj Ladislav Ronta, koji je svojedobno kao župnik Župe Šeljin inicirao okupljanje vjernika u Drvljancima na blagdan Presvetog Srca Isusova. Pješice su se i ove godine uputili na misu u ranim jutarnjim satima, a sveta misa služena je s početkom u 11 sati.

Ladislav Ronta, harkanjski župnik i dekan Šikloškog dekanata, reče kako je sve počelo prije 17 godina u krugu prijatelja kad su razgovarali o tome kakva su bila nekadašnja hodočašća u povodu drvljanskoga proštenja. „Kad smo bili djeca, kad smo bili mladi, ne samo na taj dan nego i više puta godišnje dolazili smo u Drvljance. Kako se prisjećam, u ono vrijeme mnogo je ljudi dolazilo iz okolnih naselja na blagdan Presvetoga Srca Isusova, tko pješice, tko biciklom, a tko je imao, i motorom. Tad sam došao na zamisao da bismo toga dana trebali držati misno slavlje u Drvljancima. Navijestio sam u Šeljinu i Starinu da ćemo imati misu, a ljudi nisu vjerovali da će netko doći. Kako bi i vjerovali kad ovdje već nije bilo nikoga. Kako sam zabilježio, okupilo se nas 70. Tad smo se dogovorili da ćemo svake godine na taj blagdan služiti misu. Treće godine pozvali smo pečušskog biskupa Mihálya Máyera, a okupilo nas se već više stotina vjernika. To je bila prva prava podravska bučura“, rekao je Ronta.

I tako se iz godine u godinu hodočasti u Drvljance na blagdan Presvetog Srca Isusova.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Emma, GY. Kecskes

Martinački hodočasnici

Oltar u Drvljancima

Zlatomisnik Ladislav Ronta

Okupljeni vjernici

Jezične i kreativne radionice u Zavičaju

Učenje hrvatskoga jezika na Jadranskom moru u Hrvatskoj posebna je privilegija za učenike koji pohađaju neku od hrvatskih osnovnih škola ili gimnazija u Mađarskoj. Hrvatska državna samouprava u suorganizaciji sa svojim institucijama već je 17. put organizirala jezične kampove u Pansionu „Zavičaj” u Vlašićima na otoku Pagu kako bi djeci pripadnika hrvatske narodnosti pružila mogućnost učenja hrvatskoga jezika u prekrasnoj matičnoj domovini, na jednom od najljepših mora na svijetu, na Jadranskom moru. U prekrasnom okruženju uz stručnu pomoć hrvatskih učitelja i voditelja učenje je samo igra, a dodatni sadržaji kao što su kupanje, krstarenje na Jadranu, izleti po gradovima Hrvatske dobra su inspiracija za pisanje, crtanje i za druge kreativne radove. Sudionici hrvatskih kampova rado su se latili pisanja i crtanja, čime su obogatili i našu Malu stranicu. Ovaj put donosimo doživljaje sudionika prvog turnusa kampova koje su napisali kao sastav, odnosno u obliku pisma, kao i njihove plakate na kojima se nalaze imena njihovih ekipa. Radovi su to učenika santovačke Hrvatske osnovne škole i Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleža.

POZDRAV IZ ZAVIČAJA

Na Pagu

Jako sam čekala Pag, krenuli smo ujutro u 6 sati. Više smo puta stali. Stigli smo na Pag i upakirali smo stvari u sobe. Odmah smo krenuli na plažu i pogledali smo Jadransko more. Drugi dan bio je pun programa i zanimanja koje su vodile naše učiteljice, bili smo u gradu Pagu i Šibeniku. U Šibeniku smo pogledali košarkaški teren Dražena Petrovića i tvrđavu Barone. U slobodno vrijeme kupovali smo poklone za mamu, tatu i brata. Umorni smo se vratili u hotel gdje nas je čekala fina večera. Taj dan bio je jako dobar.

*Hanna Fabián, učenica
4. razreda OŠ Santovo*

Dragi mama i tata!

Danas poslije večere išli smo u grad Pag. Bili smo jako sretni jer su nam, kad smo stigli, rekli da nema obaveznog programa. Dobili smo slobodno vrijeme. Bili smo u grupama i kupili smo mnogo stvari. Prvo smo išli kupiti sladoled. Čudili smo što je ovdje sladoled mnogo skuplji nego u Mađarskoj. Pojeli smo sladoled i išli smo se šetati u grad, pogledali smo suvenire. Lili je kupila naušnice. Bio je jako lijep zalazak Sunca. Pravili smo i slike, odmah ću vam poslati. U pola deset morali smo se sresti kod mosta. Kad smo svi bili tamo, krenuli smo natrag autobusom. U pola jedanaest trebali smo ići

spavati. Sad ću završiti jer idemo na plažu. Pusa i volim vas!

*Jasna Kozarics, Liliána Kun, Inez Takács
– 6. razred OŠ Miroslava Krleža*

Poštovani prof. Suranyi!

Jako nam nedostajete, bilo bi dobro da ste tu! Jučer ste najviše nedostajali jer je tad igrala hrvatska reprezentacija. Bila je jako dobra utakmica, bilo je zanimljivo. U normalnoj igri rezultat je bio neriješen, 2 : 2. U produžetcima su Vatreni postigli dva gola. Tako smo pobijedili s 4 : 2, idemo u finale. Hura!

*Lijep pozdrav s Jadrana
Zora Szebenyi, Zora Zsifko, Maté
Horváth – 7. razred OŠ Miroslava Krleža*

Draga mama!

Jako je dobar ovaj kamp. Sretna sam što sam došla ovamo na Pag. Bili smo na pla-

ži, jučer smo bili cijeli dan u Šibeniku, a sutra idemo u Zadar. S Lilikom smo sakupljale školjke i lijepo kamenje. Danas ćemo ići na plažu dva puta, a uvečer će biti „Piži-diži”. Ujutro uvijek treba praviti reda jer dolaze pregledati. Jako se dobro osjećam tu u kampu, mislim da ću i iduće godine doći. Čekam da te već vidim!

*Voli te
Zora*

Od jeseni u „Krleži“

U posljednje vrijeme u hrvatske dvojezične gimnazije u Budimpešti ili Pečuhu slabo se upisuju učenici hrvatskih pomurskih škola. Razlozi su različiti, no najčešće se spominje kako djeca s četrnaest godina još ne žele napustiti obiteljsko gnijezdo, a ni roditelji baš ne žele da im djeca budu daleko. Nekad spominju i financijske razloge – ipak su tu i dodatni troškovi putovanja, prehrane, odjeće i drugog. Hrvatske samouprave naselja posebno se raduju kad se netko od osmaša ipak odluči za dvojezičnu gimnaziju. Naime, s tim mladima mogu planirati budućnost hrvatske zajednice. Hrvatska samouprava Zalske županije, keresturska i serdahelska hrvatska samouprava čak i dodjeljuju jednokratnu stipendiju za učenike koji pohađaju dvojezične škole.

Mira Prosenjak od sljedeće školske godine pohađat će nulti razred Hrvatske gimnazije „Miroslav Krleža“ u Pečuhu. To je odlučila u posljednji čas. U svojoj prijavi na prvo je mjesto stavila Pijarističku gimnaziju u Velikoj Kaniži, gdje također ima mogućnosti za učenje hrvatskog jezika, no samo kao drugog stranog jezika. Na kraju ipak je

pobijedila želja za učenjem hrvatskog jezika i hrvatske kulture, pa je mijenjala redoslijed u prijavi i na prvo mjesto stavila Hrvatsku gimnaziju Miroslava Krleže. Mira je od malena u dodiru s hrvatskim jezikom i kulturom. Njezina baka Marija Kanižai Prosenjak uvijek ju je učila o hrvatskim tradicijama, običajima, hrvatskim popevkama i vrijednostima narodne nošnje. Često bi je odvela u Hrvatsku na more. Ljubav prema hrvatskim sadržajima uvijek je bila uz nju i tijekom njezina školovanja u serdahelskoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“, gdje je bila prva kad se radilo o hrvatskim programima. Mira je uvijek bila aktivna i na programima Hrvatske samouprave Serdahela, zbog toga joj je samouprava prošle godine dodijelila „Priznanje za marljiv rad na polju hrvatske kulture“. Više puta nastupila je na Dječjoj smotri Međimurske popevke, članica je Tamburaškog sastava „Pomurske žice“ i pleše u KUD-u „Sumarton“. Hrvatski jezik dosta razumije, ali je još nesigurna u komuniciranju i to bi svakako željela popraviti. Mira kaže da je do osmog razreda shvatila što joj je dala pomurska hrvatska zajednica i

Mira Prosenjak na opraštanju od osnovne škole

osjeća se dužnom dobro naučiti hrvatski jezik. Zna da joj neće biti lako ni učenje, a ni bez roditelja, ali će tu žrtvu podnijeti zbog željenog rezultata.

Beta

Dan naselja u Pustari

Dan sela u Pustari oduvijek je pun sportskih, gastronomskih i kulturnih događanja. Tako je bilo i ove godine 10. lipnja u organizaciji mjesne i hrvatske samouprave. Pustara ne raspolaže s odgojno-obrazovnim ustanovama, zbog toga samouprave posvećuju posebnu pozornost organiziranju raznih sportskih i kulturnih programa na zadovoljstvo mještana. Mjesto raspolaže s mnoštvom sportskih terena – od odbojkaškog terena do nogometnog igrališta, igrališta s umjetnom travom, vanjskim šahom, igralištem za djecu, a uređeno je i mjesto za pečenje i kuhanje tradicionalnih jela u vanjskoj krušnoj peći. Dan sela započeo je svetom misom nakon čega su položeni vijenci na spomenik borcima palim u I. i II. svjetskom ratu i na spomenik Trianonskom miru. Dok su se na igralištu odvijale razne sportske igre za djecu, odrasli su se natjecali u kuhanju paprikaša od pjetlića. Tradicija kuhanja paprikaša od pijetla pokrenuta je jer se Pustara nalazi na brdu i mjesto u šali često nazivaju „Pijetlovo brdašće“ – pa neka se zna da su ljudi koji žive na Pijetlovu brdašću vrsni kuhari paprikaša od pijetla. Kulturni program sadržavao je mnoštvo hrvatskih elemenata. Budući da pustarska djeca pohađaju dječji vrtić u Mlinarcima i osnovnu školu u Serdahelu, mališani mlinaračke predškolske ustanove uz pomoć odgajateljica Gabrijele Preksen i Zsuzsane Tátrai prikazali su hrvatske dječje igre na radost svojih obitelji. Tamburaši serdahelske škole izveli su hrvatske, dalmatinske melodije, a plesači modernog plesa zagrijali su publiku za ples. Članice Ženskog pjevačkog zbora „Biseri Pustare“, koji njeguje hrvatsku kulturu u Pustari, sudjelovale su u organizaciji dana. Ovaj put nisu samo nastupale s pjesmom i plesom nego su odjenule i pregaču te pekle langoše i

palačinke. Hrvatsku kulturu jačale su i kulturne skupine iz okolnih mjesta. S hrvatskim pjesmama predstavili su se pjevački zborovi iz Sepetnika i Sumartona, a s hrvatskim folklorom plesači KUD-a „Sumarton“ i plesačice iz Mlinaraca. Dan Pustare bio je jedno ogromno druženje pomurskih Hrvata, gdje se uživalo u hrvatskoj kulturi, međusobnom druženju i svirci Mura Banda, koji također svira mnoštvo hrvatskih zabavnih melodija.

Beta

Mališani iz mlinaračkog dječjeg vrtića, koji pohađaju i pustarska djeca

Članice ženskog pjevačkog zbora „Biseri Pustare“

Hrvatski za sve polaznike

Hrvatski tjedan i obiteljsko poslijepodne u fancaškom vrtiću

Fancaški vrtić u bajsjoj Templom ulici jedan je od dvaju gradskih vrtića u kojem se već desetljećima provodi odgoj na hrvatskom jeziku. Vrtić ima 90 polaznika u četiri miješane vrtićke skupine, a svi oni sudjeluju u odgoju na hrvatskome jeziku. S djecom rade tri hrvatske odgajateljice – voditeljica Milica Gugan Pál, Kristina Čilić i Anita Ševarac. Uz redovita zanimanja na hrvatskom jeziku imaju i više tradicionalnih godišnjih priredaba. Tako su od 17. do 21. travnja organizirali proljetni Hrvatski narodnosni tjedan, a 28. travnja i Hrvatsko obiteljsko poslijepodne, kad su u nazočnosti brojnih roditelja, baka i djedova uz kazivanje prigodnih stihova u izvornim narodnim nošnjama izveli i Bunjevački svatovac u pratnji harmonikaša Jakaba Tiszajia. Uslijedio je zajednički ples roditelja i djece, a svi sudionici pogošćeni su domaćim pecivima.

Kako nam je kazala voditeljica Milica Gugan Pál, u okviru Hrvatskog narodnosnog tjedna organizirali su sadržajan program. Za tu prigodu priredili su izložbu prepoznatljivih tradicijskih predmeta bunjevačkih i šokačkih Hrvata, izvornu narodnu nošnju, a kako su i odgajateljice bunjevačkog i šokačkog podrijetla, svaka je prikazala nošnju svojeg mjesta. Tako je Kristina Čilić predstavila šokačku narodnu nošnju santovačkih Hrvata, a Anita Ševarac s Fancage narodnu nošnju bunjevačkih Hrvata. Osim toga, održali su jedno predavanje o Hrvatima u Mađarskoj, o regijama i naseljima u kojima oni žive, o njihovim posebnostima, narodnoj nošnji, običajima i gastronomiji. Tijekom tjedna sve tri vrtićke skupine zajedno su posjetile Bunjevačku zavičajnu kuću na Fancagi. Uz to svaki dan su i sami radili nešto vizualno, primjerice velika skupina „Sunce“ pravila je tamburicu, „Pčelice“ su lijepile narodnu nošnju, bojile, farbale i drugo. Posebno im je zadovoljstvo što su mogli pogledati i dječju predstavu „Majstori“ Hrvatskog kazališta iz Pečuha na gostovanju u Baji. Zahvalni su Kulturnom centru bačkih Hrvata s kojim održavaju vrlo prisne veze te koji im je i omogućio gledanje predstave. Uz pomoć osnovne škole na Fancagi dobili su autobus za prijevoz u središte grada, a djeca velike skupine bila su više nego oduševljena, za njih je to bio velik doživljaj. Sve ono što su radili tijekom tjedana završnog dana prikazali su i roditeljima.

Uoči prvosvibanjskog praznika, 28. travnja, priredili su Hrvatsko obiteljsko poslijepodne, a za organiziranje spomenutih programa bila je zadužena odgajateljica Kristina Čilić. Program poslijepodneva u dvorištu vrtića otvoren je zajedničkim pjevanjem bunjevačke himne „Kolo igra, tamburica svira“, a nakon uvodne pjesme i kazivanja stihova vrtićari su pod vodstvom i uz sudjelovanje svojih odgajateljica prikazali Bunjevački svatovac u pratnji voditelja orkestra „Čabar“, harmonikaša Jakaba Tiszajia. Kako nam je kazala Kristina Čilić, svatovac je priređen prema kazivanju Milice Gugan Pál.

Kako je to nekad bio običaj, kao i svatovskim gostima svim su roditeljima i uzvanicima pripeli struk kićenog ružmarina, a na kraju su svi pogošćeni domaćim pecivima. Kako ističe Kristina Čilić, tako su svi mogli osjetiti duh i ugođaj pravih bunjevačkih svatova. Roditelji su bili vrlo oduševljeni, a posebno oni koji su sad prvi put vidjeli i doživjeli ovakav program i ugođaj bunjevačkih svatova. Na programu su sudjelovala uglavnom djeca velike vrtićke skupine, ali bilo je i mlađih. Uz lijepu izvedbu krasila ih je narodna nošnja, ne samo bunjevačka nego i santovačka šokačka te mađarska, čime su obogatili i uljepšali prigodni kulturni program. Svatovac su osmislile odgajateljice Milica Gugan Pál i Anita Ševarac, a Kristina Čilić bila im je podrška u organizaciji.

Sa zanosom i vidljivom predanošću pričaju mi o svojem svakodnevnom radu s djecom. O nastojanju da svaki dan čuju hrvatsku riječ, uče pjesme, pjesmice, brojalice i drugo kako bi prije svega zavoljeli i učili hrvatski jezik. Posebnu pozornost posvećuju tomu da što više njih upiše hrvatski jezik i u školi. Ove godine imat će devet prvša koji će upisati hrvatski jezik u fancaškoj osnovnoj školi. Sad imaju 90-ero djece u četiri vrtićke skupine. Budući da su se mnogi upisali, od jeseni će raditi stopostotnim kapacitetom – 100 djece. Sad imaju tri hrvatske odgajateljice, ali traži se i četvrta kako bi za svaku skupinu imali osiguran odgoj na hrvatskom jeziku. Odlazi 21 vrtićar, a od njih će devet upisati hrvatski i u školi. Tako će se, kao i sva-

ke godine dosad, pokrenuti paralelni razred s predmetnom nastavom hrvatskog jezika. Naime, fancaški vrtić u Templom ulici daje vrlo dobru osnovu za daljnje učenje i usavršavanje hrvatskog jezičnog znanja.

Kako polako stiže ljeto, do kraja odgojne godine još će imati završni program za roditelje, kad će upriličiti i oproštajnu svečanost vrtićara velike skupine – budućih prvša. Poslije toga organizirat će slobodne programe za djecu. Dakle, odmora nema, a stanka će biti samo u kolovozu, kad se vrši veliko godišnje spremanje.

S. B.

Mi smo hrabri

Svi u narodnoj nošnji

U zajedničkom kolu

Izložba „Naše nasljeđe“

Udruga kukinjskih Hrvata osnovana je krajem 2022. godine, dakle možemo reći da je riječ o jednoj mladoj organizaciji. Trenutačno broji dvadesetak članova, ali se svakodnevno javljaju i novi članovi. Predsjednica je udruge Renata Božanović, a članice predsjedništva i Melitta Barić i Rita Klaić. Cilj je udruge, između ostalog, čuvanje jezične i kulturne baštine Hrvata Bošnjaka u okolici Pečuha te osim toga i prenošenje te baštine na mlađu generaciju.

Izložba „Naše nasljeđe“ prva je samostalna priredba ove udruge, pa je važno istaknuti da je izložba ostvarena bez financijskih sredstava. Otvorena je 20. svibnja u mjesnom Društvenom domu u Ulici Kossuth 27 i mogla se razgledati do 28. svibnja. Na otvorenju su sudjelovala djeca iz Kukinja koja su kazivala pjesme na hrvatskom jeziku. Vodstvo Udruge stavlja poseban naglasak na djecu jer smatra da su, ako se već od najranije dobi počinje usađivati ljubav prema hrvatskom jeziku i hrvatskoj tradicijskoj kulturi, velike šanse da će to ostati u njima cijeli život.

Ova prekrasna izložba, za koju su eksponate dali brojni članovi Udruge i brojni Hrvati iz Kukinja i drugi, pobudila je veliko zani-

manje javnosti. Zainteresirani su mogli vidjeti bogatu narodnu nošnju Hrvata Bošnjaka u okolici Pečuha, stare predmete iz kućanstva svojih predaka (sanduk, tkalački stan, kolijevku...), tkanine, stare molitvenike na hrvatskom jeziku...

Udruga kukinjskih Hrvata zahvaljuje svima koji aktivno sudjeluju u radu kako bi doprinijeli očuvanju našeg hrvatskog identiteta.

Zahvaljujemo mjesnoj samoupravi i načelnici Kukinja Juliji Mali jer uvijek potpomaže rad naše hrvatske zajednice.

Renata Božanović

Foto: Máté Szemelyácz

Mladi Hrvati iz Kukinja

Škrinja puna blaga

Croatia Nonprofit Kft. raspisuje natječaj za dva radna mjesta
novinar za područje Gradišća
novinar za područje Budimpešte i okolice.

Opis poslova:

novinar reporter / novinarka reporterka (novine, radio, internet TV, društvene mreže)

prikupljanje informacija, predlaganje tema, praćenje događaja.

Uvjeti:

izvršno poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu

osnovno poznavanje mađarskog jezika
 samostalnost u radu, komunikativnost i pouzdanost

odgovornost u izvršavanju zadataka.

Prednost imaju kandidati s vozačkom dozvolom B-kategorije.

Uvjeti za prijavu:

Uz životopis treba priložiti motivacijsko pismo.

Prijave očekujemo do 15. kolovoza na e-adresu croatia@croatia.hu.

Dodatne informacije dostupne su na navedenoj e-adresi ili na broj 06 30 790 06 08.

